

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (országgyűlési hírek; kinevezések; budapesti napló; nevezetes külföldiek Pesten, magyar játékszin, budai szüret, 's a' t.; pesti hengermalom; pozsonyi ünnepély; gyulai hangverseny kórházalapításra; különféle: graefenbergi hírek, szülési csodaesetek, rendkívüli életkor példája, erdélyi hírek, 's a' t.; változások a' es. kir. hadseregénél; Milos hg eltávolítása orosz következményeket kezd szülni Szerbiában; Spanyolország (pótlék adatok a' békitési sikerhez; a' trónkövetelő eltávolításának okai; Espartero fölszólítása Navarra és Biscaya lakosihoz; a' diplomata-kar üdvözlő beszéde a' kormányzó királyné előtt; a' trónkövetelő Ainhoában; 's a' t.) Anglia (lapvélemény a' spanyol békeszerződésről; elegy; 's a' t.) Franciaország (a' keleti ügy körül nagyobb élénkség kezd mutatkozni, elegy; 's a' t.) Németország.

Magyarország és Erdély.

ORSZÁGGYŰLÉSI HÍREK. Pozsony, sept. 24-én. A' m. Fő-RRnek f. h. 21-kei országos ülésében felolvastatván a' t. KK és RRék negyedik üzenete 's az illető felirású javaslat a' f. é. jul. 28-áról érkezett k. k. leirat tárgyában, rövid tanácskozás után, a' válasz rögtön az ülés színe előtt megíratott, melyben a' m. Fő-RR az eddig vitatás alatt volt elvek 's nézetek iránt az üzenetben ismét felhozottaknak taglalását, előbbi válaszaikra hivatkozva, szükségesnek többé nem tartják; továbbá gr. Ráday G.-nak követi tisztéről lett lemondása által megszűnővén jelenleg az ezen tárgy iránti értekezés szükségére, a' KK és RRék e' részbeni jelentését tudomásul veszik; egyébiránt a' kérdéses tárgyak szándékolt fölterjesztésére 's a' javaslatban levő felirásra 's különösen ennek szerkezetére nézve is a' t. RRkel a' legszívesebben kezét fognak. Ezután a' KK és RRnek az országgyűlési újságot tárgyzó üzenete 's az illető törvényjavaslat vétetek tanácskozásba, 's a' válasza a' sept. 23-ai ülésben felolvastatott, mely alkalommal a' szólás-szabadság iránti üzenet felett folytak a' tanácskozások. Ez utóbbi napon (23) a' t. KK és RR is tartottak országos ülést, melyben a' köv. kerületi munkálatok vértettek föl 's fogadtattak el: I. Második üzenete a' KK és RRnek a' m. Fő-RRhez az 1836 máj. 15-én napján fölterjesztett előleges sérelmek és kívánatok tárgyában. Ebben a' KK és RR a' m. Fő-RRnek viszonzóüzenetében velük közölt módosításokat elfogadják. II. Második üzenete a' KK és RRnek a' m. Fő-RRhez az 1832/6-ik évi 21-ik törvény nem egészen lett teljesítése iránt. Itt a' KK és RR imig nyilatkoznak: „Mintán az 1832/6: 21. tör. ezikk Kóvár vidékének meghívását határozottan rendeli, nem látják a' KK és RR igazságosnak, hogy az, belső elrendezési kérdések miatt, polgári legfőbb jogától, a' törvényhozásban részvétől, bármely kis időre megfosztassék, 's azon elrendezések az említett törvényhatóság képviselőinek közbejötté nélkül intézessenek el. Mi pedig azokat illeti, kik a' visszaesetett részekben törvény szerint országgyűlési személyes jussal bírnak: mintán e' részben az említett törvény általi visszaesetelés óta Magyarország valóságos kiegészítő részei, azokban senkit törvényszerű jussától megfosztani, vagy abban tétleg korlátozni nem lehet. Ugyanazért a' KK és RR, midőn Kóvár vidékének és a' visszaesetett részektől azoknak, kiket a' honi törvények a' törvényhozásban személyes részvétre jogosítanak, még ezen Országgyűlésre leendő meghívását kívánták, nem egyebet ohajtottak, mint azt, mit az 1832/6: 21-ik törvény világos rendelkezése parancsol. Ezen okoknál fogva tehát előbbi nézeteiktől nem távoznak el; sőt inkább a' m. Fő-RR szíves nyilatkozásához ragaszkodván a' közölt felirást a' maga épségében kívánják fölterjeszteni.“ Végre felolvastatott a' m. Fő-RRnek negyedik válasza a' jul. 28-ai k. k. leirat tárgyában.

Budapesti napló. Pest megye f. sept. 24-én tartott közgyűlésében az elnök főispáni helytartó ur a' gyűlés okát és tárgyát előterjesztvén, felszólítja a' KK és RRket, hogy Ráday Gedeon gr. úrnak az első követségi pályáról lemondása által megürült helyre másnak megválasztását eszközöljék. A' KK és RR legnagyobb része friss emlékezetben tartván azon hív és hasznos szolgálatokat, melyeket szeretett első alispánjuk Dubraviczky Simon ur e' megyében számos év óta viselt különféle hivatalában 's két országgyűlés alatt is mindenkor közmegelegülésre lélekisméretesen tanúsított 's örömmel szemlélvén említett első alispánjuk gyöngédkedő egészségének oly karba jutását, melyben hasznos szolgálati folytatását ujjalag kezdheti, őt legdrágább kincsöknek, melyel polgártársukat szerzett érdemeiért jutalmazhatják, t. i. benne helyezett bizodalomnak ujjalag elfogadására 's a' követségi megürült első hely fölvállalására számos éljenkiáltozás közt ismételve felszólítják. D. ur a' benne helyezett bizodalmat hálás érzéssel fogadván, körülményei, különösen pedig csak most javulásra fordult egészségi állapotja fentarthatása végett a' követségi pályára meghívását nemcsak nem fogadja el, sőt többször 's egész elhatározottsággal kijelenté, hogy mintán mind azt, mit egyes polgár közjóért teljesíteni tartozik, hossz-asz szolgálat ideje alatt öntudata szerint hazafi kötelességeihez képest teljesítette, romladozott egészsége főtartásáról is gondoskodnia kellvén a' követségi pályára többé föllépni nem fog. Az elnök főispáni helytartó ennélfogva a' KK és RRket más követválasztásra szólítja fel, 's hogy az igazi többség akaratjának központosulása valódiilag kitéssék, a' választást szavazás által kitudni határozta, mihez képest szavazat-szedésre másod-alispán ur elnöksége alatt számos tagu küldöttséget nevezze ki oly utasítással, hogy ez szavazási rendszerre nézve az 1820-ban megállapított elvekre figyelmeztve, szavazni csak olyanokat boesásson, kiknek az érintett határozat foglalatára szerint szavazási jog engedhetetik. A' küldöttség hossz-asz idő múlva visszatérte után a' KK és RRnek közbizodalmat is nyilvánító számos éljenkiáltozási közt jelenté, miszerint, ámbár a' szavazat-szedés kezdetekor általa nyilván felszólították a' KK és RR, hogy, mivel D. első alispán ur a' követséget nem vállalja el, másra szavazni méltóztassanak, a' KK és RR mindazáltal ennek ellenére is kedvelt első alispánjuk iránti hű vonzalmok újabb jelét adni elhatározott akaratjoknak jelentvén, a' szavazást megkezdék, 's azok összeszámítása után közörrömre kitént, hogy a' KK és RR nagyobb része szeretett első alispánjukban helyezvén bizalmát, őt az első követségi pálya elfogadására ismételve felszólítani érdemjuttalmazó kötelességnél fogva is elhatározta, mely jelentésre ámbár első alispán ur előbbi nyilatkozatához ragaszkodván a' követségtől fölmentését egész elhatározottsággal ismételve szorgalmazá, mindazáltal főispáni helytartó ur is a' KK és RR saját önérzetüket egész mértékben kifejező felszólítását hathatósan pártolva, szinte egész elhatározottsággal kijelenték, hogy hű ragaszkodásuk tárgyát egyenesen csak kedvelt első alispánjukban lélvén, követnek más nem választanak 's így az első alispán urnak épen azon buzgóságától, melyel eddigi szolgálatát, a' megye 's követségi pályán, folytatta, várják, hogy közös és személyétől elválaszthatatlan bizalomnak e-

gedve, föllép azon pályára, melyre őt ugyanezen köz bizalomnak kitü-nőleg nyilvánított jelével híják meg; ezek következtében végre az első alispán ur a' KK és RR kívánságokra hajolván a' megürült első követségi helyet számos „éljen“ kiáltozás közt elfogadta 's hogy a' KK és RR iránta valódi vonzódásuk 's határtalan bizodalom újabb jelét ismételve nyilváníthassák, őt, csupán ez egy esetben 's a' nélkül, hogy ebből jövő-dőre legkisebb következtetés is vonathassék, az országgyűlési követekre nézve megállapított hitforma szerinti meghitteltetésétől is, melynek szabály-képen megállapítása előtt említett első alispán ur a' követséget már két országgyűlésen minden hitlettel nélkül a' KK és RR tökéletes megele-gülésökre viselte, köz akarattal fölmentették, a' szokott megbízó-level-nek 's az eddigi utasításoknak részire kiadását is elhatározván. — Folyó hó 21-iken esti 9 órakor városunkba érkezvén Schauburg-Lippe herceg, Árpád gőzösen Stolzenberg báró kamarás és Kaas b., kíséretében az „Angol királynéhoz“ címzett gyönyörű új vendég-fogadóba szállott 's 25-ken a' mezőhegyesi es. kir. katonai menesintézet megtekintésére rándult E' napokban Trattner-Károlyi könyvnyomó intéze-tében elhagyják a' sajtót, „Pesti egyházi örömművel“ cím alatt kiadott azon beszédek, énekek és imádságok, melyek f. e. aug. 25-iken Báthory Gábor superintendens jubileuma 's azzal összekapcsolva Török Pálnak pesti papi hivatalába lett íktatásakor mondtak. A' szerkesztésben az ünnepély menete 's rendje van megtartva. Csinos boritéku példány ára 4 réthben 20 kr., velinen 30 kr. p. p.; a' nyomtatási költség lerovása után, melyet Jan-kovics Miklós 10 pgő forinttal sziveskedék pótolni, fenmaradandó meny-nyiséget az egyház javára szándék fordítani. Kaphatni példányokat minden pesti könyvtárban, a' reform. paplakban 's Kecse Péter egyházi pénztár-noknál a' megyeházban, vidéken pedig a' ref. superintendens, egyházke-rületi főjegyzők és espereseknél. — Az árvíz által károsultak fölségellé-sire Bars megye 101 f. 46 2/4 krt küldött; Arad szabad kir. város 20 f.; Arva megye 15 f., mind pgőben. — Nemzeti színpadunkon f. hó 21-iken „Bü-vös vadász“ adatok (Bognár Maksz mint vendég); 22-iken „Tékozló“; 23-án bérsműveléssel először „Belle-Isle Gabriella“, dráma öt felvonásban, Dumas után francziából fordítva Nagy Elek által a' magyar tudós társaság költ-ségén, Lendvay jutalmára, nézők nagy számmal jelentek meg ez előadá-son 's tetszéssel fogadák a' jeles drámát; 24-iken „Norma“ (Bognár — Szever mint vendég; 25-én harmadszor „Romilda“ Szigligetytől (megjelent Nagy Ign. „Színműtára“ Vik füzetében); 26-án 2-szor bérfolyamban „Belle-Isle Gabriella“; 27-én Leánykérés szabály szerint, vagy ha parancselja vigj. 4 fv. — Szenvey bevégző Schiller „Orleansi szűz“-e fordítását. — A' budai kir. egyetem sajtóji alatt vannak Berzsenyi versei 's rövid idő múlva igen díszes kiadásban meg fognak jelenni. — E' napokban egy épület mellett letörtött az állás, mi által nyolcz ember sérült meg kisebb nagyobb mértékben. — Budán már nagyobb részt elvégzék a' szüretet, melyre nézve ezáltal igen kedvező volt az időjárás. A' termés jól fizet 's minőségét is kielégi-tőnek reménylik. Dunánk annyira leapadt, hogy némely helyeken súlyos-bítani kezdia' terheltebb gőzösek járását. —

A' pesti hengermalom-társaság f. évi oct. 12-én délutáni 5 órakor a' n. ca-sinóban közgyűlést tartand, melynek fő tárgya a' valóságos választmány vá-lasztása lesz. Meghívatik tehát ezennel minden részvényes, és egyszer-smind felszólítatik, hogy a' részvényi első tizedrészt ugyanazon hónap 12-ikétől fogva 15-ikeig bezárólag Kappel Friderik itteni nagykereskedő urnál lefizetni ne terheltessek. Pest sept. 23-án 1839. A' pesti hengermalom-társaság ideigleni választmánya.

Pozsony, sept. 19-iként mint fels. Asszonyunk születés-napját nagy pom-pával üllé meg. A' rendes katonaság a' sétatér előtt volt felállítva, a' polgári pe-dig a' halpiacon. A' mise részzeit üdvölvések követték, mire a' várban felállított álgycék durrogának, ezt pedig zenekar szakaszta közben az ismétetes „Isten tartsd meg“ népdal eljátszásával. Országunk hg primása mondá egész fényvel a' nagyünnep, melyen a' fő és képviselő tabla tagjai díszöltözethen 's a' posta-tisztség egyenruhában jelentek meg. A' szép rendet helyettes főlovászmester Eszterházy Károly gr. intézte személyesen. Hg-primásunknál 's a' m. k. sze-mélyök urnál nagy ebéd volt. — A' pozsony-nagyszombati első magyar vaspá-lyán szorgalmasan dolgozik naponkint mintegy 200 személy. Ha kedvezni fog az idő 's a' munka folyton ugy halad, mint most, dec. végeig Bazinig elké-szülend a' földi munka; sinezéshez azonban semmi esetre nem fognak tavasz-előtt; mindazáltal bizonytal mondhatni, hogy e' vállalat 1841-ben be leend vé-gezve. E' vasuton előleg csak lovak fognak használatni. Ez ugyan soknak, kiket a' gőz elkábít, nem igen tetszik, de ha csak egy pillantatot vetünk a' kül-földre, nevezetesen a' linz- budweisi pályára, nem lehet jóvá nem hagyunk a' vállalkozók előregondoskodását. Egyébiránt az ut elég szélesre leend építve, hogy idővel a' gőzművek alkalmazása ne találjon akadályra. Ha e' pálya, mi igen valószínű, a' vállalkozókat nyereségesb jövővel kecsegtetendi, hihetőleg nem fognak késni, ez utat, mely Pozsonyt Szentgyörgy, Bazin, Mador és Nagy-szombat sz. k. városokkal hozandja közvetlen kapcsolatba, továbbis, nevezete-sen Szered és Nyitra felé, kiterjeszteni. E' szerint azon tért, melyet ezelőtt fél nap, sőt rosz urban továbbig is, kelle megjárni, most majd három óra alatt futathni be, nem említvén, hogy most három k. város fog érinteni. Itt szállá-tásra leginkább fát, gabonát 's gyapjút számíthatni, melyet ezelőtt két nap alatt sem lehetne veszély nélkül hozzánk áthelyezni 's mind e' ezikk most egy nap alatt a' pesti vásárookra tétehetik át, gőzösinkek segedelmmel. — Dolezsalek Antal, a' vakok pesti intézetének igazgatója, hir szerint, növendékeivel együtt a' Nádor

röhg k. jóvábagyítával, gőzösen Pozsonyba rándult, bemutatandó minden növendékeit az egybegyűlt országos RRdeknek, oly czélebből, hogy az intézet alapítványának száma az országban létező vakok nagy számához képest némileg szaporították s egy újonnan emelendő alkalmas épület költségeihez segedelemmel járulja a 28kán nyilvános próbatétet szándékozik tartani literáriai, kézműi és zenei tanulmányokból. 29kén délelőtt énekes mise fog tartatni, melyen a vakok működendnek, később pedig hangversenyt adandnak a növendékek a pozsonyi hangszegyesület közremunkálásával, melyet Dolezsalek ur, mint a pest-budai hangszegyesület újonnan választott aligazgatója, e' czélra különösen megkért. II-k.

Gyula sept. 20 ikán: Mennyire tisztel a békési lelkes közönség minden eszközt, mely emberbaráti szándékának biztos sikerére vezethet, valósítá közelebb azon részvét, mely f. hó 19kén a megyeileg állítandó kórház javára Gyulán adatott hangverseny alkalmakor ismét tetemesül nevelé a naponként emelkedő főkét. Mutatványi helyül Wenckheim grófné, szül. Pálffy Borbála grófné, mint helybeli földesasszony vala kegyes uradalmi szintermet átengedni, s itt élvezők azon örömeiket, melyeket a működők ügyessége oly édesen, oly szívhatólag nyujta számunkra. — Mert tekintsük bár kedvességgel s mivelődéssel teljes épen az nap 14dik évét betöltött R. A. kisasszonynak zongorán szabatos játékát; vagy a pesti magyar színház ismért művészeinek, Erkel testvérek és Schlesinger urnak szívességből ajánlt, s énekekben ugy, mint zenében remek előadásait: oly kéjpillanatok valának ezek, miket a hullámzásban kifáradt kebel csak egy szebb lét álmainak teljesülésinél találhat fel. Meglepő vala továbbá s igen kielégítő Tormásy Jánosnak szavalása, igen helyesen adván elő saját dolgozata szerint a kórházakruli eszméket, különösebben Békésre illesztve. Valódiilag azonban nagyszerűvé az élvezet alatt rejtőző emberiségi ügy tette az esztét, mely a közönségnek örömtől megalégülése közben is mutatkozott ünneplés mérsékletében oly híven tükrözé magát. Ily szép előzalognak örülhet a békési közönség is azon biztos hiedelemmel, hogy valamint híven őrzé kebelében az emberszeretet eszméit s fő törekvése volt ezen nemes vágyának gyakorlati kört is adni; úgy a hálás utókor tisztelettel emlékezik majd azokra, kik éltüket e' szent ügy mellett fáradozásban küzdötték le. Másnap Békés közgyűlésben együtt volt lelkes Rendei köszönetet határoznak mind a működőknek, mind a szintermet e' végre átengedett grófnéknak. —

KÜLÖNFÉLE: Kolosvár, sept. 17kén: A' természet minden adományban gazdag Erdély, az élet javai legbecsesseivel, egészséges levegő s jó vízzel is meg van áldva, mit erőteljes nemzedékin kívül több öregkort értnek példája is tanusít. Szurdok (belső Szolnokmegyében) ott, hol a ragadó Szamos Erdélyt Kővár vidékétől elválasztja, százados tölgyekkel borított hegység környezte völgyön, festői sziklák közelében terül el, f. év jul. Ijén takarítá el talán mindkét hazánk legkorosb polgárát, a' 122 éves Kimpian Györgyöt, ki 1717ki jan. 18án született, első ifjusága óta a' b. Jósika család vadásza volt, s e' hivatalt 1810kig viselte, midőn ereje fogyni és szeme világa gyengülni kezdé. Nejevel, ki őt 17 évvel előzte meg a' halálban, 63 évet töltött. Kimpian Györgyöt testvér öccse a' 104 éves Kimpian Elek követte, ki született 1735ki sept. 21kén s meghalt ez évi jul. 27kén. Éltében mindkettő mértékletes volt, s az itt kedvelt pálinkával ritkán élt. Mindkettőjük élő és holt maradéka 60nál többre megyen. — Nevezetes természetjáték fordult elő Keeskeméten. E' hónap elején t. i. egy kis házi kutya két valóságos macskát kölykezett, melyeket az anya minden szorgalommal ápolgatott, hatod napra azonban mindkettő megdöglött. E' kis házi kutya több ízben kölykezett már; de mindenkör rendkívül, egyszer egyet, más ízben pedig harminczat. Ism. — Ujverbász on (Bács-megyében): Gráfné, született Trinka Katalin, sváb-nő f. e. sept. 15dikén három fimagzatot szült s mind az anya, mind pedig szülötti frís egészségük, egyedül az inség alatt sinylődő anya homlokát üli aggasztó búsongás, mikép leend képes gyermekeinek táplálékot nyujtani; azonban sorsa könnyítése s fölsegélléséhez a' jobb érzésük segédkezekkel járulnak. — Graefenberg, sept. 2kán: A' graefenbergi vizgyógyintézet malasztiban részesülő magyarság az idén Európa majd minden országból ide sereglett vendégi körnek egyik legjelesb kiegészítő részét képezi. A' talán egyetlen valódi magyar főstész, Barabás M. is szinte itten használja Priesnitz életadó vizét; s mondhatni, hogy jeles művészünk, megismértetvén ügyességét, ugyancsak divatba jött Szilézia ridég bércezin; sőt az itt mulató idegenek és külföldiek méltánylatát nagyobb mértékben látszik bírni, mint részvetlen hónapban. Barabás szállásán gyakran vehetni észre látogatókat, kik mohón s gyönyörködve nézegetik velős tartalmu művészi albumát, mely leginkább olaszthoni táj- és arczképekkel van tele. Mennyire az itteni gyógymód foglalkodást enged, szabad órájainak rövid lefolyta alatt mindig a' sokféle rangu megbízók különböző modorban készült arczképein gyakorolja varázscsetét, jó tapintatu eltalálási, s némileg talán arczidealizálási által is, naponkint növelvén pártfogóji számát. Barabás, a' nassau uralkodó hg testvéreinek, s hg Liechtensteinnének albumába már eddigelé is sok szép dolgozatot tón le; s e' sok kézben forgandó gyűjteményt folyton gazdagítja s öröktíi magyarr nevelé. Saját albumába a' graefenbergi intézet épületeit és környékét oly híven festé le, miként senki nem még előtte. Vajha honunkba visszatérvén, közterjesztés végett, e' képet kőmetszet alá bocsátná s néhány graefenbergi savanyú-édes arczvonattal, néhány eredeti szerkezetű genre-képpel bővítné szép-művészetünk kis tárát! Egyébiránt az itt levő magyar urak és hölgyek, megczáfolva a' külföld vastag előítéletét, általában, s minden egyes társas körben is, a' műveltebb polgárisodás avatottként lépnek föl. Mind ez, kivált illy őszpontonban, nemcsak egyesinkre hanem egész nemzetünkre nézve, üdvös befolyással bír, s legalább azon hitben erősíti meg az ellenünkben álló idegent, hogy a' mi terra incognitánk száraz avarja is csak terem néhány oly gyümölesöt, melynek zamataja a' legkeményebb izlést is kielégíti. Igy eszünk lassanként a' nagy európai család jobb véleményének pitvarába, noha minap a' berlini Staats-Zeitung egészen kétségbeesve sópánykodá jelea közdolgoaink állása miatt történt visszasüllyedésünket. Ath. Gyógy-Remetér ői írják: A' határunk körében tanyázó medvék julius eleitől augusztus 11dikig tizennyolcz darab szép szarvas marhát öltek meg, a' szélbeli katonai őrhatósá g rendelésből falunk három versben ment ki, de azok közül sem hajtó sem vadász egyet sem láttak, annál kevesebbé hajtottak, vagy lőttek meg. Régibb számtalan adatból tudjuk,

miszerint a' székelyek a' medve-nyomozást s elejtést gyermekjátéknak tartották, s hiba tán most is nem egészen bennök, hanem abban látszik lenni, mivel a' hajtók többnyire gyermekek s a' hajtásban szükséges szabályok szigorú megtartására az előljáráóság elégséges fölügyelést nem fordít, minek eleven példája az, hogy az utolsó hajtást aug. 11kén alig végeztük be, midőn a' lakához közeli nép zaját halló medve talán épen azok daczára egy derek és pedig a' 18dik ökröt szabadalni kezdette. Most a' talpasok, hihető, mivel málnát bőven kapnak, a' mézszárlástól önként megszüntek. E. H. l. Az Erdélyre könyöklő Oláhországi határszéleken mintegy 10 helységben aug. 12ke óta marhadög uralkodik, azonban az erdélyi s oláhországi kormány részirül szükséges marhavesztéglő intézet van rendelve a' vész gátlására. — A' bécsi cs. k. közönséges udv. kamra f. é. jul. 15én Strasser Fülöp pesti, kizáró szabadíték tulajdonost újabb öt évi kizáró szabadítékkal tisztelé meg a' javított gypajmosási rendszerre nézve, mely szerint 1) az eddigi szabadítékozott meleg mosás helyett az egészen ártatlan növényekből nyert kivonat hideg vízbe vegyítették, mi által fölösleggé válik a' fa, főzőeszköz és sok napszám, a' gypaju pedig hófehérségüvé lesz, akár nyers állapotban, akár kelmeiken; 2) e' kivonat által az egész tisztító anyagot megkapja az ember a' növényekből, míg a' főzésnél alig juthatna feléhez; 3) Küldeményeknél idő és fuvarbér kiméltetik meg; 4) a' gypaju különös gyöngédséget s rugalmasságot nyer, míg a' meleg mosás rendszeren keményté teszi azt. — Huszár Zuzanna ungvári timárnó, 7 hét alatt iszonyu kinok közt 18 varangybékát szült. Ez esemény oly fontos és megfoghatlan, hogy legnagyobb figyelmét érdemli meg az orvosoknak.

(Változások a' cs. kir. hadseregénél.) Hessen-Homburg Fülöp uralkodó tartománygróf, haditárnok és eddig illyországi katonai parancsnok Mainz szövetségi vár kormányzója lett; Leiningen-Westerburg Aug. gr., altábornagy és tyrolli katonai parancsnok, ugyanezen vár alkormányzója; Mazzuchelli Aloiz gr., haditárnok s morvaországi és sziléziai parancsnoklő tábornok, a' mantuai vár kormányzója; Nugent Laval gróf, hadi tárnok és az illyriai parancsnoklő tábornok segéde, parancsnoklő tábornoklő Morvaországban és Sziléziában; Langenau Frídrik Gusztyáv Károly b., altábornagy és galicziai parancsnoklő tábornok, ugyanezzé Illyriában, belső Ausztriában és Tyrolban; Récesy Ádám, altábornagy és osztálynok, parancsoló tábornokká Galicziában, díjmenten nyert titkos tanácsosi ezimmet; Bentheim Steinfurt Vilmos hg, altábornagy s parancsnoka az olaszországi 2dik hadosztálynak, segédül adaték az alsó-ausztriái parancsnoklő tábornok mellé; Geramb Leopold b., altábornagy és segéde a' bñnság-varas-lő károlyvárosi parancsnoklő tábornoknak, parancsnoka lett e' haditestnek; Csorich Ferencz b., altábornagy és osztálynok, katonai parancsnokká Tyrolban; Fitzgerald Simon, altábornagy s prágai város- és várparancsnok, königgratzi várparancsnokká; Paumgarten János b., altábornagy és osztálynok, prágai város- és várparancsnok; Watlet Venczel b., altábornagy s cs. kir. alhadnagy az első német testőrségnél, főhadn. lett ugyanott; Fürstenwaerther Kár. b. altábornagy és mantuai várparancsnok pedig alhadnaggyá ugyane' testőrségnél; Lobenstein Vilmos, vezérőrnagy s ideigl. ruhatárügy-igazgató, valóságos igazgatóvá lett e' haditestnél; Caboga Bernard gr., vezérőrnagy s főudvarmester Ferencz modenai kir. fhg. főainál, ismét hivatalviselésre tért a' cs. kir. mérnöktesthez a' mérnöktesti főigazgatósnál. Előléptettek, ezredesekből vezérőrnagyokká: Portenschal-Ledermayer Ján., Auersperg gr. 5 sz. vasaszezredből, és Bandiera Ferencz b. hajókaptány alhajóvezérrel; alezredesekből ezredesekké: Clam-Gallas Eduard gr. Hardegg Ign. gr. 8 sz. vasaszezr., az ezredben; Coloredo-Mannsfeld gr., parancsnoka az első vadász zászlóaljnak ugyanezen zászlóaljban; és Strobel Károly, parancsnoka a' 9ik zászlóaljnak helyezredessé Triestben; őrnagyokból alezredesekké: Gutjahr József, Hardegg Ignác gr. 8 sz. vasaszezr.; Liechtenstein Frídrik hg, Reusz hg, 7 sz. huszárezr., és Töpke Vilmos, Savoyen 5 sz. vasaszezr., mind az ezredb.; Matisz Károly, parancsnoka a' 10ik vadász zászlóaljnak és Alassy Antal, parancsnoka a' 4ik vadász zászlóaljnak, mind ketten ugyanott; kapitányokból őrnagyokká: Batky József, Károly főhg, 3 sz. dzsidászezr.; Veigl Bálint, Hardegg Ignác gr. 8 sz. vasas ezs.; Singer Miksa, Savoyen 5 sz. vasas ezs. és Dörgut János, Watlet b. 41 sz. gyalog ezs., mind az ezredben; Zedtwitz Vilmos gr., Sándor ezár 2 sz. gy. ezs., Rothkirch gr. 12 sz. gy. ezs.; Döll Károly, Richter 14 sz. gy. ezs., Paumgarten b. 21 sz. gy. ezs.; Kohl Ferencz, Ferdinand Ferencz főhg 32 sz. gy. ezs., Ferencz Károly főhg 52 sz. gy. ezs.; Denkstein Alfonz, a' 2dik bñnsági 11 sz. gy. határorzr., a' gradiskai 8 sz. gy. határorzr.; Teutschenbach József, a' 12dik vadász zászlóaljából, parancsnoka lett ugyan e' zászlóaljnak; Nimpstsch Kamill gr., Schneller 5 sz. könnyűlovas ezs., Nostitz gr. 7 sz. könnyűlovas ezs.; Castiglione József gr., moszka ezár 9 sz. huszárezr., Reusz hg 7 sz. huszárezr.; Bianchi Ferdinand b., moszka ezár 9 sz. huszárezr., hajókirály 2 sz. vasaszezr.; Kaempf Károly, az 5ik pattantyusezredtől a' 3dikhoz; és Berni János, építész kapitány az oláh bñnsági 13 sz. gyalog határorzr., építész igazgató lett a' bñnság-varas-lő károlyvárosi határvonalon; — Schluderer Ferencz nyugalmazott ezredes, cs. kir. helyezredes lőn Mainzban; Michalovszky Vineze, Ferencz Ferdinand fhg 32 sz. gy. ezs. őrnagy Rosenbaum gránátos zászlóalj parancsnokává nevezteték ki; Lenenfels János a' 9ik vadász zászlóalj őrnagya, s parancsnoka a' majlandi volt katonai főnevelő intézetnek, parancsnoka lett e' zászlóaljnak; Kimm Antal, őrnagy 3ik pattantyus ezrednél, parancsnokává a' morva őrpattantyus kerületnek. Nyugalmaztattak: Derra Jakab, vezérőrnagy, a' magasb vezérőrnagyi nyugdíjjal; ezredesekből: Lenker Mihály a' mérnök-testtől, iskola-ügyelő a' mérnök-akademiánál és Majus Sándor b., helyezredes Triestben vezér őrnagyi ranggal; Swoboda János, Hardegg Ign. gr. 8 sz. vasas ezs.; Bibra Károly b., Savoyen 5 sz. vasaszezr., és Pödevics Károly b., parancsnoka a' 12 vadász zászlóaljnak; alezredesekből: Tschebultz Ferdinand Reusz 7 sz. huszárezr., ezredesi ranggal; őrnagyokból: Rosenbaum József, Sándor ezár 2 sz. gy. ezs., gránátos zászlóalj-parancsnok és Mayer János, Watlet b. 41 sz. gy. ezs.; kapitányokból: Weibbas Mihály, a' 3dik pattantyusezs.; Mischitz Antal, a' 2dik pattantyus ezs.; Fokt Leopold, a' dalmát őrpattantyus kerületből; Kaufleutner Miklós, Benczur 34 sz. gy. ezs.; Haas Hiaczint, Luxem 27 sz. gy. ezs.; Schöber János, Rothkirch gr. 12 sz. ezs.; Mamula Miksa, a' gradiskai 8 sz. gy. határorzr., mind őrnagyi ranggal s nyugdíjjal; Németszeghy Ignác, másodörmester a' magyar ns testőrségnél; Anon Károly Langenau b. 49 sz. gy. ezs., Tamás Andor, a' székely 11 sz. huszárezr.; Orosz Károly, Mengen b. 4 sz. vasaszezr.; Herzog János, németalföldi király 26 sz. gy. ezs.; Horrák János, Nassau hg 29 sz. gy. ezs.; Haymer János, Wallmoden gr. 6 sz. vasaszezr.; és Gorcey János, császár 1 sz. dzsidás ezs., mind őrnagyi ranggal; — Althaim Károly gr., Károly Ferdinand főhg 51 sz. gy. ezs. önként kilépett őrnagyi ranggal; külföldet s azok elfogadására s viselhetősire szabadságot kaptak: Frídrik Antal hg vezérőrnagy, a' kir. porosz vörös sasrend első osztályú díszjelét; Gorcey Antal gr., nyugalmazott őrnagy az Anhalt hgségi Medve Albert-rend kiskeresztjét, és Szamola József b., pattantyustesti alkapitány a' moszka ezári sz. Anna-rend 3dik osztályú díszjelét. —

Spanyolország.

(A' baszk tartományok szabadítékai.) Legújabb időkben annyiszor volt minden lapban említés a' baszk tartományok szabadítékiról (fueros), hogy nem lesz érdektelen azokat kissé közelebbről megismertetni. Minden tartomány külön nemü szabadítékokkal bír. Navarrában alkirály képviseli a' királyi hatalmat, ki egyszersmind fő katonai parancsnok, Pamplóna kormányzója és jogosítva van a' navarrai cortesben 's nagy tanácsban elnökségviselésre. A' képviselőség három rendből áll, melyek három évre választatnak meg 's évenként gyűlnek össze. A' papi rend az első helyet foglalja el, 's a' navarraiak oly nagy tisztelettel viseltetik a' papság iránt, hogy véleménykülönbség esetén a' másik két rend fölött eldöntő hatalommal bír a' navarrai cortesben a' papság. Ezt a' katonai rend követi, mellyben nemesek és lovagok ülnek, 's mivel a' nemeség Navarrában, hol teljes mértékben uralkodik az első szülöttségi jog, igen számos, tehát e' rend majd minden kérdésben eldöntő hatalmat gyakorol a' papsággal egyesülve. A' 3ik rendben végre a' birtokosok, kereskedők és ügyvédek által kinevezett vagy is választott követek ülnek. Az illy szerkezetű cortes mellé még ügyvédek 's jogtudósok is járulnak, kiket egyenlő számmal szokás Navarrából és Castiliából választani. Ezek mindazáltal csupán tanácsadó szózatokkal bírnak bizonyos esetekben, mint az angol korona jogtudósai. Az elnökséget a' cortesben az alkirály viseli és a' király nevében nyitja meg az ülést; de hatalomszót nem használhat a' tanácskozások alatt. A' cortes kizáró joggal van fölruházva Navarra minden közügyét vitathatni, az adót meghatározni és az áruk behozását megengedni vagy eltiltani. Az alkirály veto gyakorlással sem bír, ellenben a' cortes minden királyi rendeletet elmellőzhet. Van ezenkül még Navarrában számvevő kamra, melly minden bevételre 's kiadásra nézve felelős. Mi az igazságot illeti, annak kiszolgáltatására kerületi alcadék, főlebbvitel utján pedig udvari alcadék 's végre a' navarrai nagy tanács vannak megbízva. Tartományon kívül semmi jogügyet nem dönthetni el. Csempőrséget csupán a' cortes megegyeztetéssel állíthatni föl. E' körülmény oly nagy fontossággal bír a' navarraiak előtt, hogy Vilik Ferdinand nem mert csempőrséget fölállítani a' Pyrenaeek mellett, noha engedelmét kapott erre a' navarrai cortesül, mert jól tudta, miszerint ez egész Navarrát ellene fogná lázítani. A' helyhatóságok részint választhatók, részint pedig örökülés által töltenek be; de valamennyit általánosan szilárd függetlenségi szellem lelkesíti a' korlátlanoknál akaró kir. hatalom ellenében. A' király adók helyett csupán 44ezer frankot kap évenként Navarrából, hová egyetlen katonát sem szabad küldenie. E' kiváltságokért utolsó esep véröket is készek föláldozni a' navarraiak. —

(Pótlékadatok a' békítési sikerhez.) Madrid, sept. 7iken: „Az éjszakai tartományokból érkezett hírek szerint a' navarrai zászlóaljok is elpártoltak már a' trónkövetelőtől; de fegyvereiket csak a' szabadítékok helybenhagyatása után fogják lerakni. Mondják, hogy ugyane' zászlóaljok gyilkolák meg a' kórházakban hátra maradt betegeket, mi nem igen nagy jelensége az állandó békének. A' francia kormány tudatá a' spanyol kormányzó királynéval, mikép a' trónkövetelőt többé nem fogja viszszafocsatani spanyol földre. Néhány francia lap azon nevetséges okoskodást közli, miszerint ezelszerű lenne az éjszakai spanyol tartományokba francia katonaságot szállítani. Egyébiránt a' spanyol harez kimenete több nevezetes diplomata számolását tetemesül kijátszá; de minden esetre tanulságos következményeket szüli. Azon hála, mellyet Franciaország és Anglia Spanyolországtól követelnek, már gunyá kezd változni. Egyetlen dal sem hangzik Spanyolországban 's egy hírlapi cikk sem jelenik meg, melly különösen ne emelne ki, hogy a' béke Franciaország és Anglia közbenjárta nélkül létesült. Egy lap azon esetről is különös említést tesz, melly szerint Espartero francia közbenjáró kezességi ajánlatára e' szokat intézte Marotohoz: „Elég kezesség Önnek böcsület-szavam?“ mire Maroto ezt válaszolá: „Ön böcsületszava, mint spanyol tábornoké, biztos kezesség előttem Franciaországénál, 's egyébre nincs is szükségem.“ Hát még az éjszakai hatalmak milly halára számolhatnának, ha békítést törekedtek volna eszközölni? A' négyes szövetség már most alkalmasint tetteleg fel fog oszlani; Anglia visszavonandja hajóit a' spanyol partvidékről, Franciaország pedig ismét megnyithatja kereskedési közlekedésnek a' Pyrenaeek nagyobb részit. A' diplomatai kar ma este ünnepelesen szerencsét kívánt a' kormányzó királynénak a' végre kiküzdött békéhez az amerikai követ szónoklata mellett. A' madridi lapok nagyobb része közbocsánatot kíván a' kormánytól minden politikai vétségre nézve. Meg kell azonban vallani, mikép Espana és Cabrera még folyvást nem épen megvetendő ellenségek. Ez utóbbi Cuenza tartományba nyomult és az egész vidéken félelmissé kezd magát tenni 's mindeddig hallani sem akar békeajánlásokról. A' cortes még folyvást csak a' meghatalmazások hitelesítésével foglalatos. Igen kívánatos, hogy minél előbb az éjszakai tartományok szabadítékai vitatásába bocsátkozzanak a' követek, mert csupán ez fogja tökéletesen lecsöndesíthetni a' még fegyverben álló tartományokat. Holnap ünnepi lakomat adand a' kormányzó királyné. —

(A' trónkövetelő eltávoztának okai.) A' jour. des Débats következőleg elmélkedik a' trónkövetelő hirtelen történt lelépte iránt a' harezmezőrül: „A' sept. 14iki telegrafi sürgöny szerint két nappal az előtt Elisondoban tartozkodék a' trónkövetelő, mintegy két lieumyire a' francia határoktul, 13ikán pedig már Urdaxba vonult, honnan óranegyed alatt francia földre menekheték; mihelyt azon föltétekrül értesült, miket a' francia kormány jónak talált bebocsátatásához esatolni. E' gyors kifejlés következő 3 körülményen látszik alapulni: Iször ugyanis Espartero rendkívüli élénkséget fejté ki az alkalmak használatában 's legnagyobb gyorsasággal szállítá ropant sergeit a' navarrai völgyekbe, míg Ríbero tábornok a' navarrai új alkotmányos vezér, az ulzamai völgyben vele egyesülésre parancsot kapott, mit ez rögtön teljesíteni siete. 2szor a' navar-

rai zászlóaljak, miután egy egész hónap óta legkorlátlanabb kicsapongásokat üztek, nem akarnak többé harezolni, 's a' helyett, hogy ellenséges puskatüz elibe állnának, inkább rablást, gyilkolást 's nőfertőztetést követnek el. Végre 3szor a' trónkövetelő sergeinek undok kicsapongását annyira megunák a' lakosok, hogy szabadítóik gyanánt nyílt karokkal fogadák az alkotmányos harezosakat. Szükségkép hinni kell, miszerint az estellai részen is hasonló lelkesüléssel kívánnak békét a' lakosok, mivel a' zendülés hadereje ott is a' főbőbbiekhez hasonló kicsapongásokkal tölti idejét. Különbén ugyan mikép is vonulhatott volna olly hirtelen a' trónkövetelő vissza, ha t. i. a' hatalmában maradt 15 ezer főnyi seregnek hasznát reménylheté venni? Don Carlos önmagát semmité meg, midőn Maroto tábornokot akará semmivé tenni, 's több zászlóaljat zendite föl a' békítési terv ellen, mellyet eleinte maga is pártolni nyilatkozék. Ennek következtiben kényszerülve látá magát Maroto saját rovására 's veszélyre megkötni a' békét. E' tábornok dicsőségi érdeke mulhatlanul azt kíváná, hogy tökéletes békét eszközöljön, 's annak jótékonyágát az egész hadseregre 's egyszersmind a' trónkövetelő személyére is terjessze ki. Ha a' trónkövetelő megmaradt volna serge közepett, ugy Maroto mind a' tartományok, mind a' trónkövetelő érdekében sokkal kedvezőbb föltéteket sürgetendhete, mint így elkülönözve belviszály 's kölesönös meghasonlás között. Voltak, kik a' cataloniai népet és Cabrerát is a' békeszerződésbe vélték vonhatni, 's ezek tervét valóban nemesnek és jótékonynak mondhatni, 's ki azt végre tudná hajtani, legnagyobb szolgálatot tenne az emberiségnek 's a' szerencsétlen Spanyolországnak. A' trónkövetelő ez esetben visszakapta volna azt is, miről már most álmódni sem szabad, t. i. spanyol infansi rangot, mellytől corteshatárzat fosztá meg őt; így azonban tulajdon ügyét, tábornokát és egész hadsergét árulta el.“

(Espartero fölszólítása Navarra és Biscaya lakosihoz.) Bergarai főhadiszállásarul sept. Isején következő felszólítást intézte Navarra és Biscaya lakosihoz Espartero: Hat évi vészteljes háboru, mellynek sohanem kellett volna kiütni e' szép tartományokban, azon sajnos állapotba helyezé azokat, mellyben most vannak. Az ifjuság virága harezokban hunyt el. A' kereskedés tönkre jutott, a' szántóföldek parlagul hevernek 's a' lakosság inségbe sülyedt. Minden egyenlőn érze az iszonyu 's bizonytalan létezés keserü bátorlalanítását. Biscaya és Navarra lakosi! Tekintsetek e' mostani állapotra, hasonlítsátok azt össze azon szerencsével, mellyet máskor élveztetek, 's meg kellend vallanotok, mikép e' szerencsétlen háboru a' jót rosra, az örömet szomorúságra, elődeitek békés szokásit megsemmítési és bosszu-vágyra, szóval, boldogságtokat minden nemü inségre változtató. Kik és kik ellen viselék e' háboru? Spanyolok spanyolok ellen, testvérek testvérekkel! El vagytok esábitva. Elejétől kezdve elhítheték veletek, mikép Hik Izabella ótalmazóji atyáink vallását fenyegetik; 's a' Mindenható szolgálji, kik az evangéliom és szent hivatusuk szerint békét tartoznának hirdetni, lélekisméreti kötelesség ürügye alatt elsők voltak, kik e' polgárháboru éleszték, melly azon népeket, miknek az előtt erény lakott szivökben, erkölestelenekké tevő. Egy dicsvágyó hg esábitásinak estetek martalékul, ki azon korona után terjeszté ki kezeit, melly Vilik Ferdinand jogszerű lyányának 's örökösének, az ártatlan Izabellának tulajdona. 'S mi jogokkal bír erre? Milly igazsági ok bírá titeket ügye mellett fegyverfogásra? Milly valódi hasznót leheté vártok diadalától? Biscaya és Navarra lakosi! Győződjetek meg jól azon ügy igaztalanságáról, mellynek ótalmazására bírtak titeket, 's melly nem másra, hanem véromlásra szolgálta volna reátok nézve. Tudom, hogy a' nép kijózanult már csalatásiból, hogy lelke mélyiben érzi ez igazságot 's legbensőbbben kívánja a' békét. En kihirdetem a' békét Biscaya, Alava és Guipuscoa tartományokban, 's az öröm e' varázsígétjét mindenütt lelkesült üdvnyilatkozatokkal fogadák. D. Rafael Maroto tábornok és Biscaya, Guipuscoa 's Castilia osztályai, mellyek az állítólagos király résziről csupán megvetést 's gunyt tapasztaltak, már meghallgaták a' béke szózatát 's egyesültek a' parancsim alatt levő hadsereggel a' háboru bevégzésire. A' bergarai térek épen most voltak tanuji ez ünnepeyes kibékülésnek. A' békecsók 's korábban ellenséges csapatok egyesülése egy tömeggé 's egyetlen akarattá, ünnepeyes jelképül szolgálnak most, mellyek a' spanyolok egyetértését Ildik Izabella, az alkotmány, királyság 's népanya, a' halhatatlan Krisztina zászlai alatt örökre biztosítani fogják. Olly szerződés erősítették meg azon téreken, mellyre kielégítő meghatalmazással valék fölruházva, melly mindenkinek érdekít átölelve minden keserü érzetet eltávolít, melly a' korábbi viszonyok miatt uralkodhatott, 's minden haragot feledésnek áldoz föl a' haza oltárán. Ha az alavai és navarrai katonaság, melly a' szerződés nem ismerése miatt nem részesülhete annak jótékonyágában, most szinte hozzá kíván csatlakozni, örömmel fognak általam fogadtatni és én mindent elkövetendek ő fels. kormányánál, hogy köszönettel fogadja e' hódolást. Biscaya és Navarra lakosi! Adja az ég, hogy ne jussak azon szomorú kénytelenségbe ismét ellenségesen fölléptetni a' parancsim alatti vitéz hadserget. Ohajtom, hogy mindenütt békedalok zengjenek, hol ezentul meg kellend jelennem! Lépjen mindentűt örökös szilárd alapra az egyetértés, és mindnyájan atyára fogtok bennem találni.“

(A' diplomatakar üdvözlő beszéde a' kormányzó királyné előtt. A' trónkövetelő Ainhoában.) A' kormányzó királyné fényes ünnepeleyel fogadá el a' szerencsekívánó diplomatakar, mellynek legidősb tagja következő francia beszédet monda: „Asszonyom! A' diplomatakar kényszerülve látja magát az öröm 's remény azon érzeményihez társulni, mellyek most az éjszakai tartományokban véghez jutott szerencsés esemény miatt az egész nemzet keblében helyet foglaltak, és azon szerencsét kére ki, hogy fölséged lábaihoz tehese azon élénk 's őszinte részvét kifejezésit, miket érez, midőn végre befejezésit látja közelíteni egy a' királyné 's a' nya szivére nézve olly igen szomorú háborunak. A' kegye-

lem 's kibékülés jele, mellyel föls. a' békét bélyegezni szándékozik, gyorsítani fogja az általános lecsöndesülést és hamarabb előhozandja azon pillanatot, mellyben fölséged fönséges leánya minden alattvalóját egyenlő szeretettel 's hódolattal látandja trónja elibe sereglenni. "E' beszédre ezt válaszolá ő felsége: "A' diplomatakar épen most kimondott érzemé- nyi még magosbra emelik azon megindulást, mellyet néhány nap óta érzek. Uraim, én annyival inkább köszönöm Önök ez alkalomkor nyilvánított buzgalmit, mivel előre is azon részvevő győződöm meg az által, melly- lyel a' szövetséges fejedelmek a' királyné 's e' szerencsés történet iránt viseltetnek, melly trónját szilárdul ígérkezik megalapítani a' spanyolok testvéri egységén." — Sept. 14iki bayonnei telegrafi sürgönyök sze- rint a' trónkövetelő azonnapi délutáni 4 órakor családostul Ainhoába érke- zék, honnan az alispán azonnal st. Pébe kísérte őt katonasággal. A' jour- des Débats azon kissé meglepő hírt közli egyik parisi esti lap után, hogy a' ministerség határozott parancsokat intéze a' francia hatóságokhoz a' spanyol határszéleken, mik szerint a' trónkövetelőt azonnal biztos hely- re tartoznak szállítani, mihelyt francia földre lépend, honnan csak ak- kor leend szabad távoznia, ha ünnepélyesen kötelezendi magát, hogy Spa- nyolország nyugalmit soha többé nem fogja háborítani. Egyébiránt a' fran- czia ministerség föl van hatalmazva a' madridi kormány részéről illó év- dijt ajánlani a' trónkövetelőnek 's családjának.

Franciaország.

(A' czukorgyártók ellenmondó nyilatkozata.) A' Párisban összegyűlt répaczukorgyártók következő ellenmondást nyújtottak be a' ministerel- nöknek: „A' megyék hazai czukorgyártó küldöttjei összegyűlvén Paris- ban, mindnyájan ellenzik a' f. e. aug. 22iki vámszőkkel kir. rendelet- tet. E' rendelet ugyanis törvénytelen és igazságtalan. A' kereskedési mi- nister kénytelen volt annak jogosítására az 1814iki törvény szellemét el- ferdíteni, mert a' czukor nem tartozik nyers termékek közé; 's a' kor- mány még eddig maga sem sorozá ezt azok közé, mi pedig gyárainkat illeti, azokban koránsem mutatkozik hiány, sőt mondhatjuk, hogy inkább nagy bőség idéze elő azon fordulatot, melly alatt szenvedünk. Egyébiránt a' kereskedési minister az 1833iki april 24iki törvényt is megsérté, melly csupán az ország képviselő hatalmát jogosítja föl a' viszonyok elegendi- tésére az anyaország és gyarmatok között. A' nevezett kir. rendelet ön- kényleg dönti halomra azon sulyegyent, mellyet az 1837iki törvény esz- közle, 's ezenkül még közvetve adókat is magasbra csigázza. Miért nye- rék vetélytársink az engedélyt? holott a' hazai természet sem szenvedé ki- sebb inséget a' gyarmatnál. Egy év alatt 160nál több hazai gyárt zárt- tak be; a' megmaradtak pedig tetemesül csökkenteni voltak kénytelenek munkálkodásikat, 's azon előterjesztést, mellyet a' gyarmati gyárok in- ségéről tett a' kereskedési minister, tökéletesen alkalmazhatni a' honi gyárakra is. Miután pedig bennünket a' kir. rendelet föláltozott a' gyar- mati gyáraknak, még egyszermind valamint minket, úgy azokat is a' kül- földi czukornak áldozá föl, mellyre nézve minden szükség nélkül 27 frankkal csökkenté a' vámot. Tévedést, vagy ismérletlenséget helyzetünk- kel itt egyáltalában nem gondolhatunk létezőnek; e' szerint tehát csupán rossz szándékból származhatott a' kérdéses rendelet iparizásunk megse- mítésére. Gondolják meg jól a' kormányférfiak, mit fog e' körülménynél fogvást nyerni az ország; mi minket illet, mi csupán egy lépést tehe- tünk, 's csak egy határozatra tükélhetjük el magunkat. A' kormány pe- dig csupán egyet tehet ellenünkben, 's ez: kárpótlás számunkra. Kér- jük tehát a' kormányt, terjeszzen illy tartalmu törvényjavaslatot a' kam- rák elibe.“ — (Következnek az aláírások.) — Darab idő óta meglepő hall- gatást gyakorlanak a' félig meddig hivatalos lapok Parisban a' konstan- tinápolyi ügyről; hogy mindazáltal folyvást legnagyobb érdeklél visel- tik a' kormány e' fontos kérdés iránt, az kiválglik azon körülményből, miszerint az új konstantinápolyi követséget teljes személyzettel látja el. — Sept. 13dikán több ház előtt republicanus fölszólításokat lelt a' rend- őrség, minek következtében több elfogatás történt. A' kenyérár folyvást magosbra emelkedik a' fővárosban 's legújában ismét egy nagy gyárt zártak be, mi még inkább fogja szaporítani a' dologtalan szegénység kínjait. — Ser- cey gr., sz. pétervári első francia követségi titoknok, meghatalmazott ministerré lett a' perzsa udvarnál, 's rövid idő múlva Teheranba fog utaz- ni. — Ponthois csak rendkívüli meghatalmazott minister czime alatt men- dend konstantinápolyba, hogy Roussin ne tarthassa magát annyira meg- sértettnek. Egyébiránt e' cserével aligha sokat nyerend az ügy, mert Pon- thois néhány délamerikai tartományban, hol diplomatai hivatalt viselt, né- mi ügyességet mutatott ugyan, de semmi rendkívüli tehetséget nem tű- nnete ki. Roussin minden perczen készül Parisba visszautazásra. A' ministerség már rég visszahíttá volna őt, de felsőbb helyen mindig ellen- kezésre talált. De Saint Marc Girardin jelentésinek titkos része, melly esu- pán Lajos Fülöp asztalára jutott, 's néhány magányos levél Anglia ré- sziről, végre csakugyan győztek 's felsőbb helyen is át kezdék látni, hogy Roussin hajóvezért komoly veszély nélkül többé nem igen hagyhatni meg- követi állomásán. Ez okozá visszahívását. Ezuttal tehát megbukott e' tekintetben az orosz párt, mert Ponthois minden korábbi hivatalviselé- se alatt mindenkor csak angol befolyástól engedé magát vezéreltetni. Ser- cey kineveztetése teherani követté szinte politikai nevezetességü. Sercey Berlinben is huzamosb ideig tagja volt a' francia követségnek 's a' föl- világosultabb diplomaták közé tartozik. — A' kormány több altisztet küldött a' perzsa katonaság tanítására, mi szinte tanusítja, mennyire tud- ja méltánylani a' keleti ügy mostani fontosságát. —

(A' keleti ügy körül nagyobb élénkség kezd mutatkozni. Elegy.) Pa- ris, sept. 14ikén: „A' keleti ügyre nézve megkezdett alkudozások na-

ponkint élénkebb színben kezdnek mutatkozni, 's kívánatos, hogy szenvedé- lyességgé ne fajuljon e' kedvező fordulat. A' király tegnap St. Cloudból a' tuillériakba rándult 's ott tarta ministeri tanácsot, mellyben határozattá lón Roussin visszahívását hivatalosa nyilvánítani. Az új meghatalmazott minister utasítási komoly vitázatra szolgáltak alkalmul. Soult táborn. jól tudván, hogy fia kineveztetése ellen legyőzhetlen akadályok fognak toronyosulni, inkább nem is emlité őt. A' ministerség azon része, melly eddig leginkább pár- tolá Roussin hajóvezért, kárpótlásul a' keleti hajóhad fővezérségivel kívánja őt felruháztatni, egy részben talán gyűlölségből is Lalande ellen, mivel ez a' kapudán basát keresztül engedé oszmi a' dardanellákon. De némely mi- nisterek azt nem szeretik, hogy illy fontos állomás csupán alhajóvezérre van bízva, 's azért Roussint akarják oda küldetni, míg mások Baudint szeret- nek inkább e' fényes küldetésre használtatni, mivel ez mexicói diésősége ál- tal nagy hírt 's tiszteletet szerze magának az egész külföld előtt. A' tenger- részminister mindenkép siettetni szeretné a' választást; de a' többi minis- ter ismert késkedő politikája szokás szerint huzza halasztgatja a' végha- tárást. Meg kell mindazáltal vallani, hogy általányosan véve az egész ministerség el van határozva mindenre 's a' keleti ügynek fegyverrel el- döntésétől sem retteg, ha a' nagy hatalmak békés uton nem tudnának meg- egyezni. Meh. Ali igen kedvesen véve Roussin hajóvezér visszahívását. — A' király sept. 25kén Fontainebleauban fog utazni, hol 3 hónapig szán- déka mulatni. — Ponthois eleinte vonakodék elfogadni a' konstantinápo- lyi követséget; de utóbb mégis engedé a' kormány kívánatának 's néhány nap múlva indulni fog Konstantinápolyba. — Poz- zo di Borgo gr. Parisba érkezék. — A' versaillesi vasutársaság teteme- sül csökkenté az utazási árszabást. — Leuchtenberg hg nejét hivatalo- san jelentik viselőnek a' kormánylapok. —

Németország.

(Felszólítás a' hannoverai alkotmány ügyében.) „Ernest August hannoverai király 's a' t. A' német szövetségi gyűlés f. e. april 26kán tar- tott 5ik ülésében némely javaslatok tétettek, miszerint a' német szövetségi gyűlés nyilatkoztassa ki a' hannoverai kormányának, hogy, tekintetbe nem véve az anyagi jogviszonyokat, az 1833 sept. 26diki alaptörvény eltör- lesztése alkalmakor, a' bécsi végzések 56 cikke nem tartott meg, ho- lott annak fentartására a' szövetség tagjai kölcsönösen lekötözték ma- gokat 's hogy a' megtámadó eszközökben, mellyeket Hannoverában a' monarchiai elv ellenségi vonnak a' folytonos jogtévedésből, amál sür- getőbb indítókat lát, a' hannoverai kormány a' formaszertint jogál- lapot fentartatásáért ajánlani 's hogy a' ne tán teendő változások is ugyane' jog- állapotnak megfelelően eszközölje. A' német szövetségi gyűlés erre f. hónapban tartott 19ki ülésében következő határozatot hozta: „hogy a' f. e. april 26diki ülésben tett azon javaslatok, mellyek a' német szövetségi gyű- lésnek a' hannoverai ügybe avatkozását kérik, el nem fogadhatók, mert az ügyek jelen állapotjánál nincs szövetségi törvényen alapuló ok az or- szág belállapotjába avatkozásra. Sőt a' német szövetség azon bizalomtel- jes reményét fejezi ki, miszerint ő fels. nyilvánítt atyai szándékához képest, mentülebb lépéseket teend a' mostani országos RRkel olly al- kotmány iránt, melly mind a' korona mind a' RR jogait híven egyesítse.“ Alattvalóinkkal ezt késkedés nélkül kegyeskedünk tudatni. A' német zö- vetség tehát az alkotvány-kérdést belügynek nyilváníttá 's egyuttal kije- lenté: miszerint nincs szövetségi törvényen alapuló ok ez ügybe avatko- zásra. Egyszermind kívánatosnak nyilatkoztatja a' német szövetség olly alkotmány feletti egyezkedést, melly a' korona és RR jogait egyesíti 's pe- dig a' mostani RRkel. E' szerint a' királyságunkban fenálló nyilvános jog alapja megismértetik, mit mi szüntelen hirdettünk egyedül törvényszerű- nek. Egyuttal oda kell nyilatkoznunk, miszerint a' német szövetségi gyű- lés bizalomteljes reményben legélénkebb 's állandó kívánatinkat látjuk érintve. Mi már tavaly e' kívánatinkat alkotványterv- előterjesztés által fe- jeztük ki 's hű országgyűlésünkkel szerződés szerinti egyezkedést remény- lünk. Ismételve sürgöttük az országos tanácskozás siettetését, 's az okok eléggé tudvák, mellyek azok félbenzakasztását eszközlék. Kívánatink azonban változatlanok, valóságuk iránti reményem országgyűlésünk újabb javaslati által látszólag megerősült 's biztosságkinevezésre birt bennün- ket, melly szükséges előmunkálatokkal foglalatos, mellyek vizsgálá- tát lehetőség siettetni fogjuk 's csak azon javaslatokat hozandjuk azonnal az országgyűlési RR elibe, mellyek szerett népünk jóllétét tartósan meg- alapítják. Atyai ezélnök valóságos örömet számolunk mind azon alatt- való törvényes, komoly és jóindulatu együttműködésére, kik erre ki vannak jelölve. Őszinte törekvésink állandón hű alattvalóink valódi javára ezélnöznak, és semmit sem kívánhatunk élénkebbül, mint hogy királysá- gunk orsz. Rendei e' törekvésinket hasonló készséggel viszonozzák. Hogy azonban addig is, míg az ország. RRkel az egyezkedés megtörténik, vagy ha ez, reményünk ellenére, nem eszközölthetnek, hű a' alattvalóinknál sem- mi kétség ne létezzék az iránt, mi törvényszerű királyságunk orsz. viszo- nyiban, ismételve oda nyilatkoznunk ezennel, miszerint azon alkotmány, melly az általunk eltörlesztett alaptörvény keletkezéze fenállott 's országgyű- lését illetőleg, mennyire azaz 1819 dec. 7ki nyiltlevél alapján kiműveltetett, ezen alkotvány egyedül országunkban a' nyilvános jog törvényszerű alap- ja. Valamint bizton hisszük, miszerint már a' jogviszonyok hibás felfogá- sából származó alkotmányügy feletti téves nézetek eléggé eligazítottak 's mint hajlók vagyunk olly tetteket, mik eddig az említett hibás felfo- gásból származtak, kegyesen elnézni, reménylünk mi is ezental, hogy ki- rályságunk iránti gondaink nem hoznak azon kellemetlen kénytelenségbe, miszerint alkotvány 's rend elleni törekvéseket, főleg pedig a' gyakran meg- történt izgatásokat, szigorun büntessük. Hannovera, sept. 10kén 1839. Ernest August. Schele b.